

Brüssel, 2.10.2020
COM(2020) 629 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 995/2010,
milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused (ELi
puidumäärus)**

Kahe aasta aruanne ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused (ELi puidumäärus)

Kahe aasta aruanne ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta

1. Sissejuhatus

Euroopa Liit (EL) võttis metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahalduse ja puidukaubanduse (FLEGT) ELi tegevuskava¹ rakendamise raames vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määruse (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused² (edaspidi „ELi puidumäärus“).

Puidukaubandus on ELis olulise tähtsusega. Eurostati andmete kohaselt lasti aastatel 2008–2018 siseturule 2,3 miljardit tonni puitu ja puittooteid³ (enam kui 1,3 triljoni euro väärtuses); 25 % sellest puidust imporditi väljastpoolt ELi ja osa ülejäänud ELi-sisese kaubandusest võib moodustada kauplemine algselt ELi imporditud puidu või puittoodetega. ELi puitu kasutavate tööstusharude väärtus, mõõdetuna kogulisandväärtusena, oli 2018. aastal 129 miljardit eurot ja neis töötas 3,1 miljonit inimest (vastavalt 7,1 % ja 10,5 % kogutoodangust), välja arvatud Ühendkuningriik⁴.

ELi puidumäärust kohaldatakse ELis alates 2013. aasta märtsist. Määrust kohaldatakse kaubandusmeetmena Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) ning see kehtib seetõttu ka Islandil, Liechtensteinis ja Norras.

ELi puidumäärusega kehtestatakse kolm peamist kohustust:

1. keelatud on ebaseaduslikult üles töötatud puidu (st ülestöötamise riigis kohaldatavaid õigusakte rikkudes üles töötatud puit) või sellest valmistatud puittoodete esmakordne laskmine siseturule („turule laskmine“) („keeld“);
2. selles nõutakse, et ettevõtjad, kes lasevad puitu ja puittooteid siseturule, kehtestaksid nõuetekohase hoolsuse süsteemi ja rakendaksid sellele tuginedes nõuetekohast hoolsust. Ettevõtjad peavad tegelema riskijuhtimisega, millega tagatakse, et siseturule lastakse üksnes seaduslikult üles töötatud puit (st puit, mis on üles töötatud ülestöötamise riigis kohaldatavaid õigusakte järgides) ja sellisest puidust valmistatud puittooted, mille puhul

¹ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: „Metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahaldus ja puidukaubandus (FLEGT) – ELi tegevuskava ettepanek“ (KOM(2003) 0251 (lõplik)).

² ELT L 295, 12.11.2010, lk 23–34, konsolideeritud versioon: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02010R0995-20200101>.

³ ELi puidumääruse kohaldamisalasse kuuluvad puit ja puittooted, nagu need on klassifitseeritud nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuuris.

⁴ Eurostat 2020, puittooted ja puidukaubandus liigitatuna tootmistevõuse (NACE Rev 2) alla (puitu kasutavad tööstusharud (puidu ja puittoodete tootmine (16) + tselluloosi, paberi ja pabertoodete tootmine (17) + trükkimine ja trükkimisega seotud teenused (18.1) + mööblitootmine (31)) (sh hinnangud), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Wood_products_-_production_and_trade.

ebaseadusliku ülestöötamise risk on tühine, ning selle dokumenteerima⁵ („nõuetekohase hoolsuse kohustused“);

3. määrusega kohustatakse juba siseturule lastud puidu ja puittoodetega kauplejaid pidama arvestust oma tarnijate ja klientide üle („jälgitavuse nõue“).

Kuni praeguse aruandlusperioodini (st 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar, k.a) nõuti ELi puidumääruse artikli 20 lõikega 2, et komisjon peab koostama liikmesriikide poolt igal teisel aastal oma aruannetes esitatavate andmete põhjal aruande, mis esitatakse iga kahe aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule⁶. Käesolevas aruandes esitatakse analüüs ELi puidumääruse rakendamise aruannete kohta, mille esitasid kõik 28 liikmesriiki, kes olid kogu aruandlusperioodi ajal ELi liikmesriigid, ja Norra⁷. Aruandes kirjeldatakse üksikasjalikult, kuidas ELi puidumäärust ELis ja EMPs (edaspidi „siseturg“) on rakendatud, ning esitatakse järeldused. Peale selle käsitletakse aruandes FLEGTi vabatahtlike partnerluslepingute ning ELi ja ELi-väliste puidutootjatest riikide vaheliste õiguslikult siduvate kaubanduslepingute valdkonnas tehtud edusamme ning nende lepingute mõju ebaseaduslikult ülestöötatud puidu ja sellest valmistatud puittoodete koguste vähendamisele siseturul.

2. Rakendamise hetkeseis

2.1. Pädevate asutuste määramine

Kooskõlas ELi puidumääruse artikli 7 lõikega 1 nõutakse, et iga liikmesriik määraks kindlaks pädeva asutuse või pädevad asutused, kes vastutavad eelkõige selle eest, et korrapärase ajavahemike tagant kontrollitaks, kas ettevõtjad täidavad ELi puidumääruse artiklis 4 (keeld) ja artiklis 6 osutatud nõudeid koostoimes nõuetekohase hoolsuse süsteemi ning järelevalveorganisatsioonide käsitleva rakendusmääruse artikliga 5 (nõuetekohase hoolsuse kohustused). Kõik aruandvad riigid ning Liechtenstein ja Island esitasid üksikasjalikku teavet määratud pädevate asutuste kohta⁸. Määratud asutuste institutsiooniline struktuur, õiguslikud volitused ja staatus erinevad riigiti nende erineva õigusliku ning institutsioonilise raamistiku tõttu.

Aruannete kohaselt vastutavad 18 riigis imporditud puidu puhul ettevõtjate kontrollimise eest ainsana pädevad asutused; omamaise puidu puhul on see nii 11 riigis. Kohustus kontrollida ettevõtjaid on omamaise puidu puhul kümnes riigis ja imporditud puidu puhul seitsmes riigis

⁵ Komisjoni 6. juuli 2012. aasta rakendusmääruse (EL) nr 607/2012 (milles käsitletakse üksikasjalikke eeskirju Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused, ettenähtud nõuetekohase hoolsuse süsteemi ning järelevalveorganisatsioonide suhtes tehtavate kontrollide sageduse ja laadi kohta) (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 177, 7.7.2012, lk 16–18) (edaspidi „nõuetekohase hoolsuse süsteemi ning järelevalveorganisatsioonide käsitlev rakendusmäärus“) artikkel 5.

⁶ ELi puidumääruse artiklit 20 muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/1010 (mis käsitleb keskkonnaga seotud õigusaktide alaste aruandluskohustuste ühtlustamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 166/2006 ja (EL) nr 995/2010, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2002/49/EÜ, 2004/35/EÜ, 2007/2/EÜ, 2009/147/EÜ ja 2010/63/EL, nõukogu määrusi (EÜ) nr 338/97 ja (EÜ) nr 2173/2005 ning nõukogu direktiivi 86/278/EMÜ) (ELT L 170, 25.6.2019, lk 115–127) artikliga 8. Muudatus jõustus 1. jaanuaril 2020. Nüüd hõlmavad liikmesriikide aruanded üht kalendriaastat. Seetõttu eelistasid mõned liikmesriigid esitada aruande kahe kalendriaasta, nimelt 2017. ja 2018. aasta kohta, mitte ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta.

⁷ Island ja Liechtenstein aruannet ei esitanud.

⁸ Vt http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/list_compentent_authorities_eutr.pdf.

osaliselt või täielikult delegeeritud piirkondlikele pädevatele asutustele. Mõnel juhul võivad kontrollide tegemist toetada teised asutused, näiteks toll ja politsei.

2.2. Riiklike õigussüsteemidega kindlaks määratud karistused

ELi puidumääruse artikli 19 kohaselt peavad riigid kehtestama eeskirjad ELi puidumääruse sätete rikkumise puhul kohaldatavate karistuste kohta. Karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Riigid peavad võtma ka kõik vajalikud meetmed, et tagada nende eeskirjade rakendamine. Kõik aruandvad riigid esitasid üksikasjalikud andmed oma õigusraamistike kohta.

Kõik aruandvad riigid esitasid teavet ELi puidumääruse võimalike rikkumiste eest kohaldatavate karistuste kohta⁹. Üheksas riigis võidakse selle eest karistada nii haldus- kui ka kriminaalkorras, 11 riigis ainult halduskorras ja seitsmes riigis üksnes kriminaalkorras.

28 riigis võib puuduste avastamise korral väljastada teated selle kohta, et ettevõtja peab võtma parandusmeetmeid või samaväärseid meetmeid (kõik aruandvad riigid, v.a Itaalia). Need aitavad ettevõtjatel enne korduskontrolli oma nõuetekohase hoolsuse süsteeme kohandada. Neid võib kombineerida ajutiste meetmetega, nagu puidu konfiskeerimine või selle siseturule laskmise keelamine.

29 riiki esitasid andmed ELi puidumääruse rikkumise korral kohaldatavate trahvide kohta; need ulatuvad 50 eurost piiramata summas trahvideni (vt joonis 1). Suurimad teatatud trahvid on seotud ebaseaduslikult ülestöötatud puidu ja sellest valmistatud puittoodete siseturule laskmise keeluga:

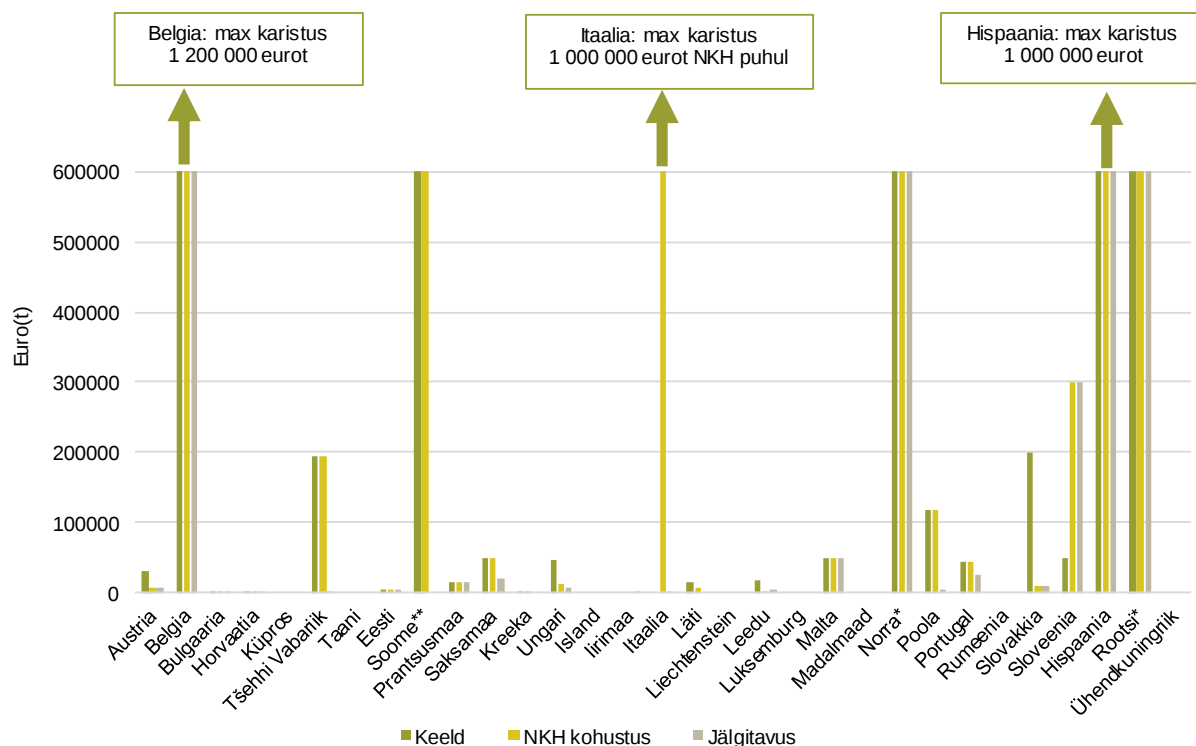
- kuni 100 000 eurot: Austria, Bulgaaria, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Leedu, Malta, Portugal, Rumeenia, Sloveenia ja Ungari;
- kuni 1 000 000 eurot: Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Poola, Prantsusmaa, Slovakkia ja Tšehhi Vabariik;
- üle 1 000 000 euro: Belgia, Eesti.

Rootsi, Soome ja Taani teatasid, et nemad ei ole piirmäära kehtestanud. Kriminaalõiguslike trahvide ülempiiri ei ole kehtestatud ka Saksamaal (keelu rikkumised) ega Ühendkuningriigis (keelu või nõuetekohase hoolsuse kohustuste rikkumised).

Puidu või puittoo(de)te konfiskeerimisest kui võimalikust karistusest teatas 23 riiki, samal ajal kui 17 riiki võivad peatada kauplemisloa.

ELi puidumääruse rikkumisi karistatakse vangistusega 17 riigis, kusjuures kõige pikem võimalik karistusaeg on kümme aastat (Kreekas).

⁹ Kui riiklik aruanne asjaomast teavet ei sisaldanud, küsiti riiklikelt ametiasutustelt lisateavet.



Joonis 1. ELi puidumääruses sätestatud nõuetekohase hoolsuse rakendamise kohustuse, ebaseaduslikult üles töötatud puidu ja sellest valmistatud puittoodete turule laskmise keelu ning kogu tarneahela jälgitavuse nõude rikkumise tagajärjel ettevõtjatele määratud maksimaalsed **haldustrahvid**, kui need on esitatud. Island ja Liechtenstein riiklikku aruannet ei esitanud. Selgitus: * = keelu, nõuetekohase hoolsuse ja jälgitavuse rikkumiste eest määratavatel trahvidel ei ole ülempiiri; * = keelu ja nõuetekohase hoolsuse rikkumiste eest määratavatel trahvidel ei ole ülempiiri.

Enamiku nende riikide puhul, kes esitasid andmeid võrreldavate õigusaktide kohta (nt FLEGTi määruse¹⁰ või looduslike liikidega kauplemist käsitleva määruse¹¹ rakendamise seadused), on ELi puidumääruse rikkumiste eest ette nähtud trahvid ligikaudu sama suured kui võrreldavate õigusaktide rikkumiste eest määratavad trahvid.

2.3. Ettevõtjate, kauplejate ja järelevalveorganisatsioonide kontrollimine

2.3.1. Ettevõtjate hinnanguline arv

Ettevõtjate hinnangulise koguarvu esitas 22 riiki (vt tabel 1). Tähtis on märkida, et kuigi see ei ole ELi puidumääruse kohane nõue, nõuavad mõned riigid ettevõtjate registreerimist. Teiste riikide esitatud hinnangulised arvud põhinevad eri allikatel (tolli andmed ja muud riiklikud andmebaasid või registrid, sealhulgas raieload). Peale selle oleneb ettevõtjate arv iga riigi puidutööstuse suuruselt ja riigi metsandussektori struktuurist. Lisaks ei ole andmed ettevõtjate arvu kohta alati vahetult võrreldavad, kuna mõned hinnangulised andmed võivad hõlmata

¹⁰ 20. detsembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 2173/2005¹¹ FLEGT-litsentsimissüsteemi kehtestamise kohta puidu impordi suhtes Euroopa Ühendusse.

¹¹ Nõukogu 9. detsembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel.

üksnes aktiivseid ettevõtjaid, samal ajal kui teised hõlmavad ettevõtjaid, kes ei pruugi enam aktiivselt tegutseda. Ettevõtjad võivad samuti erineda suuruse, tarneahelate riskitaseme, puiduimpordi sageduse ja koguste ning imporditud puidu väärtuse poolest.

Tabel 1. Nende ettevõtjate koguarv, kes lasevad aruandlusperioodi jooksul turule omamaist, imporditud või mõlemat liiki puitu, riikide kaupa (*riigid, kes andsid aru ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta; ülejäänud riigid andsid aru ajavahemiku 2017. aasta jaanuar kuni 2018. aasta detsember kohta). [Kursiivis esitatud arvud on hinnangulised. Mõnede riikide aruannetes oli nendest hinnangutest erinevatel põhjustel jäetud välja mõned füüsilised või juriidilised isikud ELi puidumääruse tähenduses].

Riik	Omamaised ettevõtjad	Importivad ettevõtjad	Omamaised ja importivad ettevõtjad	Väljajätmised/märkused
Austria*	140 000	7 000	teadmata	Välja on jäetud teadmata arv omamaiseid ettevõtjaid, sest põllumajandusettevõtete struktuuri uuringusse ei kaasatud väga väikese metsa omanikke (neid metsaomanikke ei kaasatud kontrollikavasse, aga kõik metsaomanikud olid hõlmatud metsaalaseid õigusakte, sealhulgas ELi puidumäärust jõustava metsainspeksiooniga). Välja jäeti täpsustamata arv ettevõtjaid, sest neil puudus EORI-number ja/või KMKR number (neid imporde ei jäetud iseenesest välja, vaid neid võetakse arvesse riskipõhises lähenemisviisis)
Belgia	2 340	4 800	teadmata	Üksikasjalik teave omamaiste ettevõtjate kohta ei ole kättesaadav
Bulgaaria*	4 000	teadmata	teadmata	Puudub importivate ettevõtjate register
Horvaatia	teadmata	3 589	teadmata	
Küpros	62	780	2	
Tšehhi Vabariik*	300 000	2 500	teadmata	
Taani*	24 000	3 889	(24 000)	„Peaaegu üksi“ omamaise ettevõtja ei ole ühtlasi importiv ettevõtja, aga <1 % importivatest ettevõtjatest on ühtlasi omamaised ettevõtjad
Eesti	10 000	450	1	20 omamaist ettevõtjat jäeti välja, kuna nende poolt turule lastavad puidumahud jäid allapoole teatavat künnist
Soome	350 000	2 000	teadmata	
Prantsusmaa	5 000	14 000	teadmata	
Saksamaa	2 000 000	27 000	teadmata	
Kreeka*	1 600	1 228	teadmata	Välja jäeti täpsustamata arv omamaiseid ettevõtjaid, sest arvesse ei võetud puitu turule laskvaid füüsilisi isikuid
Ungari	46 946	2 920	246	
Island	Riiklikku aruannet ei esitatud			
Iirimaa*	teadmata	2 169	teadmata	Välja jäeti täpsustamata arv importivaid ettevõtjaid, sest arvesse ei võetud puitu turule laskvaid füüsilisi isikuid. Välja jäeti täpsustamata arv importivaid ettevõtjaid, sest nad tegid 12kuise ajavahemiku jooksul ainult ühe imporditehingu. Välja jäetud ettevõtjaid võidakse siiski kontrollida
Itaalia	teadmata	30 210	teadmata	Riiklikku ELi puidumäärusele vastavate ettevõtjate loendit alles koostatakse
Läti	135 000	400	teadmata	Välja jäeti täpsustamata arv importivaid ettevõtjaid, sest nende aastane impordiväärtus jäi allapoole teatavat künnist (neid ettevõtjaid võidakse sellegipoolest kontrollida)
Liechtenstein	Riiklikku aruannet ei esitatud			
Leedu	17 000	1 481	teadmata	
Luksemburg	400	484	0	
Malta	0	750	0	
Madalmaad	100	4 900	teadmata	
Norra	120 000	5 500	teadmata	
Poola	teadmata	8 000	teadmata	
Portugal	1 056	4 144	täpsustamata	Ettevõtjate registreerumine on kohustuslik. Praeguses registreerimissüsteemis ei kategoriseerita ettevõtjaid ametlikult omamaisteks või importijateks, kuigi see funktsioon on varsti saadaval. Senikaua tuginetakse hinnangutes ettevõttele majanduslikule liigitusele ning turule lastava toote liigile
Rumeenia*	3 700	161	täpsustamata	
Slovakkia	teadmata	2 550	teadmata	
Sloveenia	teadmata	2 124	täpsustamata	Iga metsaomanik, kes müüb puitu, on ettevõtja. Arvestades

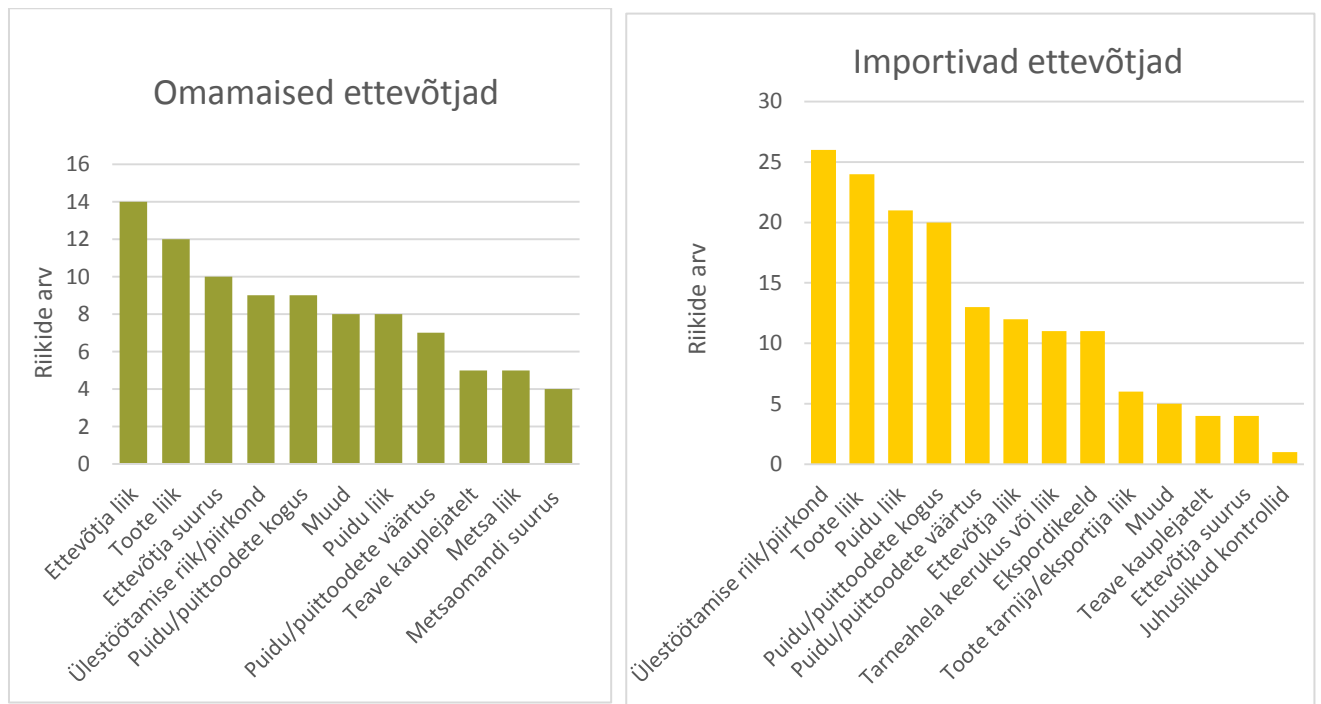
Riik	Omamaised ettevõtjad	Importivad ettevõtjad	Omamaised ja importivad ettevõtjad	Väljajätmised/märkused
				metsaomanike arvu, ei saanud omamaiste ettevõtjate koguarvu hinnata. Välja jäeti 428 importivat ettevõtjat, sest arvesse ei võetud puitu turule laskvaid füüsilisi isikuid; välja jäeti 670 importivat ettevõtjat, sest nad olid välismaised ettevõtjad
Hispaania*	800	6 000	täpsustamata	Teatav arv ettevõtjaid on sellele viidanud vastutusdeklaratsioonides, mille nad esitavad [peavad esitama]
Rootsi*	880	4 473	10	Välja jäeti teadmata arv importivaid ettevõtjaid, kes raiusid ülestöötamisel alla 0,5 hektari metsa või tegid valikraiet. Välja jäeti 6100 importivat ettevõtjat, sest arvesse ei võetud puitu turule laskvaid füüsilisi isikuid ega osaühinguid, usaldusühinguid ja kaubandusettevõtteid
Ühendkuningriik*	teadmata	6 000	teadmata	Välja jäeti täpsustamata arv importivaid ettevõtjaid, sest arvesse ei võetud puitu turule laskvaid füüsilisi isikuid

2.3.2. Ettevõtjate ja kauplejate kontrollimise kavad

ELi puidumääruse artikli 10 kohaselt peavad riigid koostama kontrollikavad ja need korrapäraselt läbi vaatama, kohaldades riskipõhist lähenemisviisi, kusjuures uue teabe, sealhulgas põhjendatud kahtluste alusel võib teha lisakontrolle¹². Neil on ka kohustus säilitada nende kontrollide protokollid (artikkel 11). Kõik riigid kinnitasid, et sellised kavad olid olemas. Lisaks teatas enamik vastanud riike, et nad on säilitanud kauplejate (28) ja järelevalveorganisatsioonide (16) kontrollide protokollid.

Ettevõtjate kontrollimise kavad tuginevad peamiselt tolliandmetest ning riiklikest ettevõtjate või metsaomanike registritest saadavale teabele. Kõik riigid võtavad oma riskipõhiste kontrollikavade koostamisel arvesse mitut riskikriteeriumi, muu hulgas ülestöötamise riik, toode, liigid ja kolmandate isikute avaldatud kahtlused (vt joonis 2).

¹² Mis tahes asjakohane teave ELi puidumäärusele mittevastavuse kohta – mida kinnitavad tõendid –, millest pädevat asutust teavitatakse.



Joonis 2. Riskikriteeriumid, mida riigid kontrollide kavandamisel arvesse võtsid, nende riikide kaupa, kes need omamaiste ettevõtjate ja importivate ettevõtjate kontrollide tegemisel riskipõhiste kavade aluseks võtsid.

2.3.3. Ettevõtjate kontrollimine

Ajavahemikus 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kontrollisid pädevad asutused omamaist puitu turule laskvaid ettevõtjaid kokku 17 280 korral ja imporditud puitu turule laskvaid ettevõtjaid 3976 korral.

Omamaise puidu puhul tegi 16 riiki 80 % või rohkem kavandatud kontrollidest ja imporditud puidu puhul tegi seda 21 riiki (vt aruande lisa).

Omamaist puitu käitlevatele ettevõtjatele tehtud kontrollide arv erines riigiti märkimisväärselt, sest mõni riik teatas tuhandetest kontrollidest ja teised vähestest või mitte ühestki kontrollist. Mõnes riigis on ELi puidumääruse kohased kontrollid osa metsamajanduse eest vastutavate ametiasutuste tehtavatest kontrollidest. Nendel juhtudel esitasid riigid kontrollide arvu kohta erisugust teavet (nt Saksamaa ei esitanud ühtegi kontrollikava ega kontrollide arvu, kuid esitas siiski kohaldatud karistuste arvu). Belgia, Horvaatia, Läti, Madalmaad, Malta, Taani ja Ühendkuningriik ei kontrollinud omamaist puitu käitlevaid ettevõtjaid, tuues välja mitu põhjust, sealhulgas piiratud omamaine tootmine.

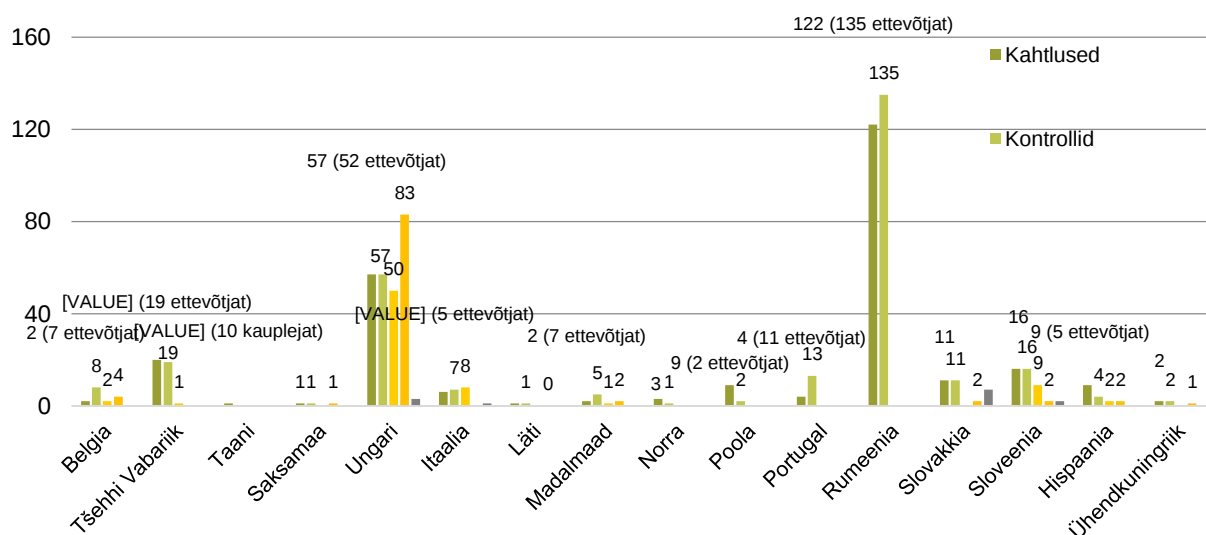
2.3.4. Kauplejate kontrollimine

23 riiki kontrollis kokku 2333 kauplejat ja seda, kuidas nad täidavad jälgitavuse nõuet; kontrollide arv ulatus ühest (Belgia ja Slovakkia) 683ni (Bulgaaria).

2.3.5. Põhjendatud kahtlused

Vastavalt ELi puidumääruse artikli 10 lõikele 2 võib lisaks riskipõhiste kavade alusel tehtavatele kontrollidele teha kontrolle ka juhul, kui pädeval asutusel on asjakohast teavet, sealhulgas põhjendatud kahtluste alusel, mida on avaldanud kolmandad isikud seoses ELi puidumääruse ettevõtjapoolse täitmisega. 18 riiki teatas, et neile on avaldatud ettevõtjate kohta põhjendatud kahtlusi, seda on peamiselt teinud valitsusvälised organisatsioonid ja tolliasutused (vt joonis 3). Tuvastatud 289 ettevõtjast kontrolliti 282 (98 %) ning nõuete täitmise tagamise meetmeid rakendati 73 (ligikaudu 26 %) suhtes. Mõnel juhul oli kontrollimine aruande esitamise ajal alles pooleli.

Kolmes riigis avaldati põhjendatud kahtlusi ka kauplejate kohta; seda tegid valitsusvälised organisatsioonid ja üldsuse hulka kuuluvad isikud. 214 laekunud kahtlust puudutas 188 kauplejat, kellest kõiki kontrolliti (100 %), ning määrati 165 karistust.



Joonis 3. Riigid, kus aruandlusperioodil esitati ettevõtjate kohta põhjendatud kahtlusi, sealhulgas järgnevad kontrollid ja nõuete täitmise tagamise meetmed (Austria, Bulgaaria, Hispaania, Iirimaa, Kreeka, Rootsi, Rumeenia, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik esitasid aruande ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta; teised riigid andsid aru ajavahemiku 2017. aasta jaanuar kuni 2018. aasta detsember kohta). Island ja Liechtenstein riiklikku aruannet ei esitanud.

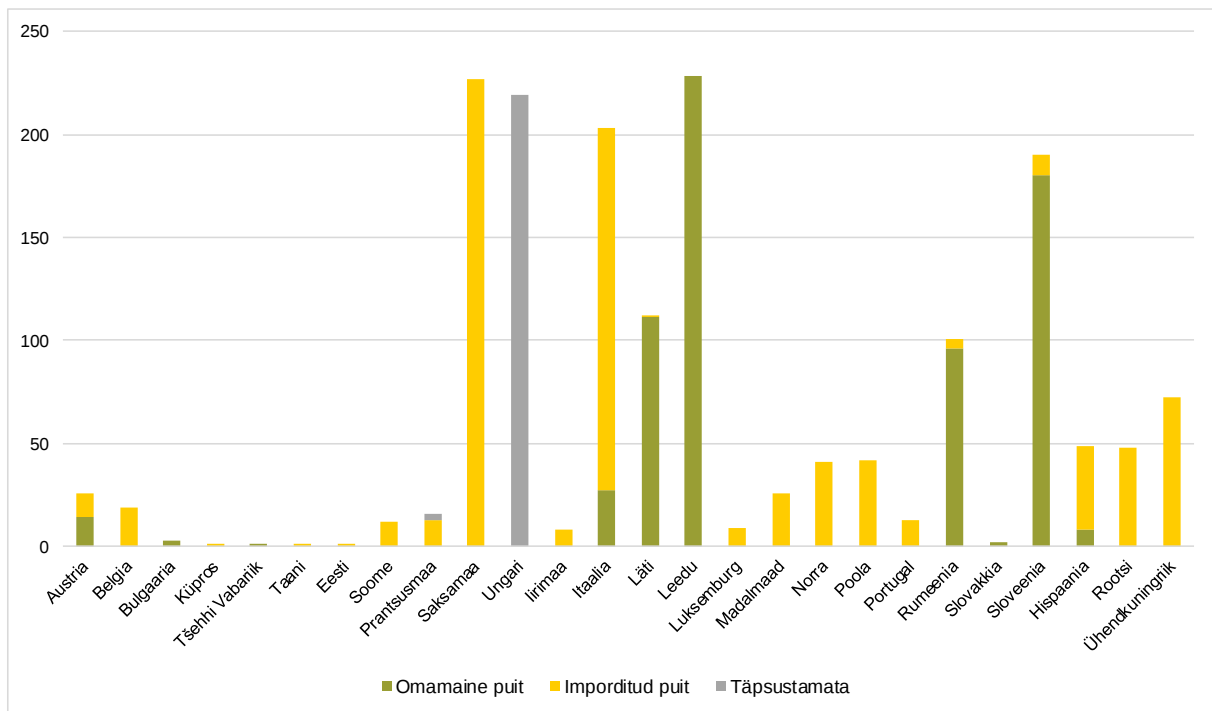
2.3.6. Kontrollide tulemusena võetud nõuete täitmise tagamise meetmed

Tuvastati kokku 2273 rikkumist; 1552 rikkumist oli seotud omamaise puiduga, 700 imporditud puiduga ja 21 täpsustamata puiduga. Enamik omamaist puitu puudutavaid rikkumisi seostus ebaseaduslikult üles töötatud puidu turulelaskmisega (1228), suurem osa imporditud puitu puudutavaid rikkumisi seostus aga nõuetekohase hoolsuse nõuete rikkumisega (390).

Kokku 2450 nõuete täitmise tagamise meetmest kohaldati enamikku (1665) omamaise puidu suhtes, 762 imporditud puidu suhtes ja 23 täpsustamata puidu suhtes (joonis 4).

Omamaise puidu puhul kohaldati 488 haldustrahvi, 231 teadet parandusmeetmete võtmise kohta, 23 peatamist, kuut konfiskeerimist ja 911 muud karistust. Imporditud puidu puhul oli enamik nõuete täitmise tagamise meetmetest teated parandusmeetmete võtmise kohta (412) ja haldustrahvid (272); kohaldati kuut konfiskeerimist, nelja kauplemisloa peatamist ja 61 muud karistust. Perioodil lõpetati 13 kohtuasja (11 oli seotud imporditud puiduga ja kaks omamaise puiduga).

Omamaise puidu liikumise kauplajatepoolse jälgitavusega seotud probleemide tõttu väljastati kauplajatele 422 parandusmeetmete võtmise teadet, määrati 206 haldustrahvi, 58 konfiskeerimist ja 92 kauplemisloa peatamist ning kohaldati 20 muud nõuete täitmise tagamise meetmeid. Imporditud puidu puhul kohaldati kauplajate suhtes ühte teadet parandusmeetmete võtmise kohta, 32 haldustrahvi ja kolme konfiskeerimist, 17 kauplemisloa peatamist ja kahte muud nõuete täitmise tagamise meetmeid. 121 parandusmeetmete võtmise teate ja 27 karistuse puhul ei olnud kindlaks määratud, kas puit oli imporditud või omamaine.



Joonis 4. Ettevõtjate suhtes võetud nõuete täitmise tagamise meetmete koguarv aruandlusperioodi jooksul – nende riikide kaupa, kes teatasid meetmete võtmisest (Austria, Bulgaaria, Hispaania, Iirimaa, Kreeka, Rootsi, Rumeenia, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik esitasid aruande ajavahemiku 2017. aasta märts kuni 2019. aasta veebruar kohta; teised riigid andsid aru ajavahemiku 2017. aasta jaanuar kuni 2018. aasta detsember kohta). Koguarvust jäeti välja 804 omamaist puitu puudutavat juhtumit, millega pöörduti politseisse, imporditud puiduga seotud pooleliolevad juhtumid (Läti) ja 26 juhtumit seoses imporditud puiduga, mille puhul tehti suuline hoiatus, kuid muid meetmeid ei olnud veel võetud (Malta). Island ja Liechtenstein riiklikku aruannet ei esitanud.

2.3.7. Järelevalveorganisatsioonide kontrollimine

ELi puidumääruse artikli 8 lõike 4 ja nõuetekohase hoolsuse süsteemi ning järelevalveorganisatsioone käsitleva rakenduse määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt peaksid pädevad asutused kontrollima nende riigis registreeritud järelevalveorganisatsioone vähemalt kord iga kahe aasta tagant. Kuni aruandeperioodi lõpuni (2019. aasta veebruar) oli ELis 13 tunnustatud järelevalveorganisatsiooni¹³.

Itaalia, Läti, Saksamaa ja Ühendkuningriik kontrollisid kõiki järelevalveorganisatsioone, kelle peamine tegevuskoht asub nendes riikides. Madalmaad ja Prantsusmaa, kus asub kahe järelevalveorganisatsiooni peamine registrijärgne tegevuskoht, kontrollisid kumbki ühte. Eesti ja Hispaania, kus kummaski on üks registreeritud järelevalveorganisatsioon, ei teatanud, et nad oleksid neid kontrollinud. Eesti märkis, et ettevõtjad ei kasutanud järelevalveorganisatsiooni teenuseid, ja Hispaania väitis, et nende riigi järelevalveorganisatsioon ei täida selliseid ülesandeid. Ühegi kontrolli tulemusel ei teatatud komisjonile probleemidest, mis võinuks kaasa tuua järelevalveorganisatsioonina tunnustuse tühistamise.

2.4. FLEGTi vabatahtlikud partnerluslepingud – panus ELi puidumääruse rakendamisse ja täitmise tagamisse

¹³ http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/List_of_recognised_MOs.pdf.

Alates 2003. aastast, kui FLEGTi tegevuskava vastu võeti, on ratifitseeritud seitse vabatahtlikku partnerluslepingut (Kamerun, Kesk-Aafrika Vabariik, Ghana, Indoneesia, Libeeria, Kongo Vabariik, Vietnam) ja parafeeritud kaks vabatahtlikku partnerluslepingut (Guyana ja Honduras). Läbirääkimised on veel käimas kuue riigiga (Côte d'Ivoire, Kongo Demokraatlik Vabariik, Gabon, Laos, Tai, Malaisia). Indoneesia on ainus FLEGT-litsentse andev riik. Ta hakkas litsentse väljastama 15. novembril 2016¹⁴.

Seda, et ELi puidumäärust oli käimasolevate vabatahtlike partnerluslepingute protsesside abil hõlpsam täita, märkis kümme riiki. Lisaks teatas üks riik, et nende protsesside tulemusel vähenes kontrollide arv. 16 riiki teatas aga, et seni puuduvad usaldusväärsed tõendid selle kohta, kas ja kuidas vabatahtlike partnerluslepingute protsessid ELi puidumääruse rakendamisele ja täitmise tagamisele kaasa aitavad.

Mis puutub ELi puidumääruse rakendamisele ja täitmise tagamisele kaasaaitamisse, siis riikide hinnangud vabatahtlike partnerluslepingute (nii sõlmitud kui ka läbiräägitavad lepingud) protsesside võimaliku tähtsuse kohta erinesid märkimisväärselt, olenevalt kauplemissriski erinevatest positsioonidest. Indoneesia, Vietnami, Kameruni ja Malaisia puhul peetakse vabatahtlike partnerluslepingute protsesse enamjaolt väga või keskmiselt asjakohaseks. Guyana, Hondurase, Laose ja Libeeria vabatahtlike partnerluslepingute võimalikku asjakohasust peeti samas enamjaolt väikeseks. On mõningaid erandeid – näiteks mõni vabatahtlik partnerlusleping, mille tähtsus võib olla suur ainult ühe või kahe riigi jaoks.

Pädevad asutused on määranud ELi puidumääruse rakendamise ja täitmise tagamise seisukohast prioriteetsete riikidena kindlaks mitu muud riiki, kes ei osale vabatahtliku partnerluslepingu protsessis, sealhulgas Brasiilia, Hiina, Myanmar, Serbia, Ukraina, Valgevene ja Vene Föderatsioon.

2.5. Koostöö ELi puidumääruse rakendamisel ja täitmise tagamisel

ELi puidumääruse artikliga 12 soodustatakse koostööd, et tagada ELi puidumääruse järgimine ja teabe vahetamine kontrollide käigus avastatud tõsiste puuduste ja riigi tasandil määratud karistuste kohta. Kaksikümmend seitse riiki teatasid, et teevad teabe vahetamiseks või ühiskontrollide kooskõlastamiseks koostööd riiklike ametiasutustega, eelkõige tolli- ja maksuametite, CITESi asutuste ning politsei- või muude järelevalveasutustega.

Lisaks teatas 25 riiki koostööst muude pädevate asutuste ja ELi institutsioonidega. See seisnes peamiselt ELi puidumääruse ja FLEGTi eksperdirühma koosolekutel osalemises, komisjoni hallatava ELi puidumääruse ja FLEGTi pädevate asutuste veebiplatvormi kasutamises, koostöö tegemises komisjoniga ning Põhjamaade ja Balti riikide koostöös osalemises.

Teabevahetusest ELi-väliste riikide, eelkõige USA asutustega ning valitsusväliste organisatsioonidega teatas 16 riiki.

2.6. ELi puidumääruse rakendamiseks ja täitmise tagamiseks kättesaadavad ressursid

¹⁴ Komisjoni 9. juuni 2016. aasta delegeeritud määrus (EL) 2016/1387, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 2173/2005 I ja III lisa pärast Indoneesiaga vabatahtliku partnerluslepingu sõlmimist FLEGT-litsentsimisüsteemi rakendamiseks puidu impordi suhtes Euroopa Liitu, C/2016/3438, ELT L 223, 18.8.2016, lk 1–9.

ELi puidumääruse rakendamiseks ja täitmise tagamiseks pädevate asutuste käsutuses olevate inim- ja rahaliste ressursside hulk oli riigiti väga erinev, kuid riikide esitatud andmete erineva üksikasjalikkuse tõttu on teatatud ressursside hulka keeruline võrrelda. Kombineeritud inimressursside hulk ulatus imporditud puidu ja omamaise puidu puhul kõigest ühest kaheksandikust (0,125) täistööaja ekvivalendist 20 täistööaja ekvivalendini,¹⁵ ehkki mitmes riigis toetavad põhipersonali lisatöötajad. Saadaolevad raharessursid varieeruvad suuresti, sest mõnes riigis näivad eelarved olevat äärmiselt piiratud. Kümme riiki teatas, et neil ei ole ELi puidumääruse rakendamiseks ja täitmise tagamiseks eraldi eelarvet; ei ole selge, millised nendest riikidest ei pea järgima konkreetset ülempiiri ja millised riigid ei ole eraldi eelarvet üldse ette näinud.

3. Tehniline abi ettevõtjatele ja nende suutlikkuse arendamine

Aruandeperioodil pakkus 24 riiki ettevõtjatele abi ja koolitust, peamiselt kursuste, loengute või seminaridena, millele järgnes teabe edastamine interneti teel. Kõige sagedamini teatatud koolituse liik oli ELi puidumäärusest tulenevaid ettevõtjate kohustusi puudutava teabe edastamine (24 riiki), millele järgnes konkreetsete juhiste andmine nõuetekohase hoolsuse süsteemi rakendamise kohta (20 riiki) ning juhiste andmine määrusest tulenevate kohustuste rakendamise kontrollimise protsessi kohta (16 riiki). Neli riiki teatas, et nad ei ole ettevõtjatele aruandlusperioodi jooksul koolitust pakkunud.

Aruannetes esitatud ettevõtjate arv, kelleni sellise tegevusega jõuti, oli riigiti erinev, ulatudes seitsmest (Küpros) kuni 4000ni (Saksamaa). Koolitust saanud mikro- ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) osakaal ulatus alates nullist (Kreeka, Küpros, Norra, Rumeenia ja Saksamaa) kuni 100 %ni (Itaalia, Rootsi, Taani ja Tšehhi Vabariik); keskmiselt moodustasid VKEd 59 % ettevõtjatest, kelleni jõuti (nende riikide puhul, kes esitasid üksikasjalikud arvud ettevõtjate kohta, kellega kontakti võeti).

4. Järeldused

Käesolev kolmas aruanne ELi puidumääruse rakendamise kohta näitab kuus aastat pärast selle kohaldamise algust pidevat arengut. ELi puidumääruse ametlikke nõudeid täidavad kõik riigid. Aruandlusperioodi ajal on omamaiste ettevõtjate puhul tehtud kontrollide arv jäänud eelmise perioodiga võrreldes peaaegu samaks, importivate ettevõtjate suhtes tehtud kontrollide arv on aga suurenenud. ELi puidumäärusega seotud rikkumiste eest määratud karistuste arv protsendina tehtud kontrollide arvust on üldiselt vähenenud.

Edusammudest hoolimata on vaja jätkata jõupingutusi, et tagada ELi puidumääruse ühtne ja tõhus kohaldamine kõikides riikides. Ebaühtlane rakendamine võib mõjutada nii õigusaktide tulemuslikkust kui ka turuosaliste võrdseid võimalusi. Mitmes riigis oli kontrollide arv ettevõtjate arvuga võrreldes suhteliselt väike ja on kahtlane, kas nii väike arv kontrole avaldab majandussektorile tõeliselt hoiatavat mõju. Lisaks tuleks teha suuremaid jõupingutusi, et tehtud kontrollide ulatus ja kvaliteet kajastaks kogu ELis ühtsemat strateegiat.

Kuigi mõnes riigis on tehtud edusamme, ei vasta pädevate asutuste praegune tehnilise suutlikkuse tase ja neile eraldatud ressursside hulk (nii töötajad kui ka raha) sageli vajadustele ja neid tuleb enamikus liikmesriikides tugevdada, et vastavuskontrollide arvu suurendada ja kvaliteeti parandada.

¹⁵ Itaalia, Läti jne teatatud suur töötajate arv võib olla tingitud sellest, et arvestusse on lisatud tollitöötajad või metsainspektorid üldiselt.

Liikmesriikide kogemuste kohaselt napib tõendeid selle kohta, kuidas vabatahtlikud partnerluslepingud aitavad ELi puidumäärust rakendada.